

	Mundo
vmbo-bk/lwoo	Mens en maatschappij voor de basisvorming
Voorleesverhaal Thema 5 Themaschrift	

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt leermiddelen voor: Primair Onderwijs, Algemeen Voortgezet Onderwijs, Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie en Hoger Beroepsonderwijs.

Voor meer informatie over ThiemeMeulenhoff en een overzicht van onze leermiddelen:

www.thiememeulenhoff.nl

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2012

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie-Reprorechten Organisatie (PRO postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Voorleesverhaal

door Kirsten Bos

Vragen vooraf:

- 1 Waarom vinden de dorpingen de marskramer zo interessant?
- 2 Waarom gaat Ebald met Balduin mee?
- 3 Waar is het witte wonderpoeder van gemaakt?
- 4 Waarom moeten Ebald en Balduin Deventer ontvluchten?

Discussiepunten:

- 1 Wat vind je ervan dat Ebald met Balduin meegaat? Wat had jij gedaan in zo'n situatie?
- 2 Waarin verschilt het leven in het dorp van Ebald met het leven in de stad?
- 3 Wat vind jij ervan dat Ebald en Balduin gemalen schapenkeutels als medicijn verkopen?
- 4 Vind je het een goed idee dat er tijdens een markt geen misdadige kooplieden mogen worden opgepakt?
- 5 Hoe denk je dat het verder zal gaan met Ebald en Balduin nu ze Deventer uitgevlucht zijn?

De markt in Deventer

'Ik had je toch gevraagd de geit eten te geven? Luie donder! Wat moet ik toch met jou? Je bezorgt ons alleen maar last!'

In de deuropening van de kleine boerderij staat een man. Hij kijkt woest. Er hangt een geur van mest en bier om hem heen. Zijn kleren zijn oud. Ze zitten vol gaten en modder. Langzaam loopt de man naar binnen.

Ebald duikt ineen. Als oom Walfrid in zo'n bui is, kun je maar beter maken dat je wekomt. Maar het is al te laat.

Ebalds oren suizen als de vuist van oom Walfrid zijn hoofd raakt.

'Rotjoch! Hadden we je maar nooit in huis genomen, toen je vader overleed. Alsof we nog niet genoeg monden te voeden hebben.'

Het heldere geluid van een bel vult het dorp. Ebald bedenkt zich niet en rent langs oom Walfrid naar buiten. Hij veegt zijn bebloede gezicht af met zijn mouw. Het liefst zou hij nooit meer teruggaan naar de boerderij. Maar waar moet hij naartoe? Hij bezit geen sou. Niemand in het dorp zit op hem te wachten.

'Komt dat zien, komt dat zien! Prachtige waar. Voor elk wat wils!'

Ebald ziet een houten kar, getrokken door een voddig bruin paard, het dorp binnenrijden. Er zit een jongeman op de kar, die het paard aanspoort om door te lopen.

'Dames, ik heb stevig garen, mooie kammen, heerlijke honing, noem maar op! Pillen en poeder voor iedere kwaal.'

De man houdt zijn kar midden in het dorp stil.

Ebald kijkt naar de spullen die de man uitstalt. Hij is niet de enige. Het hele dorp dromt samen. Zo vaak zien ze geen vreemdelingen.

Ebald hoort zijn tante schreeuwen:

'Doe mij ook wat van dat poeder!'

Ebald dringt naar voren.

'Waar gaat u heen?' vraagt Ebald nieuwsgierig.

'Naar de markt in Deventer.'

'Waar ligt Deventer?'

'Ongeveer vier dagen naar het noorden reizen, vanaf hier', zegt de man. 'Heb je nog nooit van Deventer gehoord? Dat is een belangrijke handelsstad aan de IJssel.'

'Ik heb altijd hier gewoond', zegt Ebald zacht.

Ebald loopt terug naar de boerderij. Wat zou hij dat ook graag willen. De wereld zien. Op avontuur. En geen klappen meer van oom Walfrid.

Ja, natuurlijk. Waarom heeft hij daar niet eerder aan gedacht? Snel pakt hij het laatste stuk brood. Ewald heeft geen andere spullen om mee te nemen. Voorzichtig gaat hij weer naar buiten. Zijn oom en tante moeten hem nu niet zien. Maar niemand let op Ebald. Ebald sluipt achter de boerderijen langs naar het nabij gelegen bos. Daar gaat hij verscholen achter een boom zitten wachten.

Het geluid van de paardenhoeven komt dichterbij. Nu of nooit, denkt Ebald. Hij springt voor het paard, dat geschrokken stil blijft staan.

‘Hé, wat moet dat!’ roept de marskramer.

‘Neem me mee!’

‘Jou meenemen? Ik heb nauwelijks genoeg te eten voor mezelf en m’n paard.’

Ja, maar ik kan werken voor de kost, ik kan euh ...’ Ewald had behalve het land bewerken niet veel geleerd.

‘Nou vooruit dan maar, je kunt meerijden tot Deventer. Ik heb nog wel wat klusjes die je op kunt knappen. Trouwens, mijn naam is Balduin.’

‘Ik heet Ebald’, zegt de jongen, met een grote glimlach op zijn gezicht.

‘Morgen begint de Sint Egidiusmarkt in Deventer. Dat is een grote markt, waar mensen uit alle windstreken hun goederen verhandelen. Je kunt er stoffen kopen, wijn, zout, honing, pelzen, vis, groenten; je kunt het zo gek niet bedenken of ze verkopen het. En daar gaan wij naartoe. Ik hoop er goede zaken te kunnen doen’, zegt Balduin.

‘Maar om meer mensen naar mijn wagen te trekken, moeten we eerst meer wonderpoeder maken’, lacht Balduin geheimzinnig. ‘Dat lijkt me een prima werkje voor jou.’

Even later zit Ebald gedroogde schapenkeutels fijn te wrijven en te vermengen met kalk.

‘Bah, wat stinkt dit, zeg! Hoe kun je dit verkopen? Je kunt mensen toch niet zo voor de gek houden? Als je niet uitkijkt, kom je in de hel!’

‘Ach, mensen geloven erin. Waarom zou je daar geen gebruik van mogen maken? Ik moet ook eten’, zegt Balduin opgewekt. ‘Maak je niet zo druk.’

Ebald begint hard te lachen. ‘Mijn tante heeft jouw wonderpoeder ook gekocht. Ik weet zeker dat oom Walfrid nu schapenpoep door zijn eten krijgt!’

Opgewonden zit Ebald op de kar. Ze zijn bijna in Deventer. Van verre kan hij de stadsmuur al zien liggen. De torens van de kerken steken boven de muur uit. Hij ziet huizen van steen. Dat heeft hij nog nooit eerder gezien. Vlaggen wapperen vrolijk in de wind. Hoe dichterbij Deventer komen, hoe ongeduldiger Ebald wordt. Dit is nog eens wat anders dan het dorp!

Het is een drukte van belang op de IJssel rondom Deventer. Buiten de stadsmuren liggen de handelsschepen, de koggen, aan de kade. Overal zijn mensen aan het werk. Over de IJssel ligt een lange brug, die naar de hoofdboort leidt.

‘Wat komt u in Deventer doen?’ klinkt een barse stem.

‘Wij komen voor de markt’, zegt Balduin, terwijl hij met een zwierige sprong van de kar springt. Hij maakt een buiging.

‘Ga maar verder dan. Welkom in Deventer.’

‘Wie is die man met de mooie kleren?’ vraagt Ebald.

‘Dat is een stadswacht’, zegt Balduin. ‘Hij moet ervoor zorgen dat er geen gespuis binnenkomt. ’s Avonds gaan de poorten dicht. Dan kan niemand de stad nog in of uit.’

Maar Ebald luistert al niet meer. Hij weet niet waar hij het eerst moet kijken. Een varken schiet voor de wagen langs en op het moment dat Balduin het varken probeert te ontwijken, begint een kip, die bijna tussen de wielen belandt, beledigd te kakelen. Wat gebeurt hier allemaal?

Ebald knijpt zijn neus dicht. ‘Bah, wat een stank!’

‘Zo ruikt iedere stad nu eenmaal’, zegt Balduin. ‘Als je er vaker komt, merk je het niet eens meer. Iedereen gooit zijn pot leeg op straat, waar moet je er anders mee heen?’

Houd in ieder geval open ramen in de gaten, voor je het weet krijg je een plens pis over je heen', lacht Balduin.

Balduin en Ebald naderen de Brink. Het plein waar de markt gehouden wordt.

'Kom mee, we moeten eerst de marktmeester zoeken. Hij kan ons vertellen waar we de kar kunnen neerzetten. De marktmeester moet ervoor zorgen dat de markt eerlijk verloopt. Hij wil weten wat we verkopen', zegt Balduin. 'Mondje dicht over ons wondermiddel hè?'

'Kijk, zie je dat grote houten kruis daar, midden op de markt?' vraagt Balduin. 'Dat betekent dat er marktvrede is. De markten in Deventer zijn heel belangrijk voor de welvaart van de stad. Ze willen natuurlijk dat er zoveel mogelijk handelaren komen. Zelfs kooplui die in een andere stad gezocht worden voor een misdaad, mogen in Deventer tijdens de marktvrede niet gearresteerd worden.'

'Dames en heren, komt dat zien! Kammen, garen, knopen, pillen en poeders voor al uw kwalen!' Ebald begint er zowaar plezier in te krijgen. De zaken gaan goed. Hij heeft al veel verkocht.

'Je mag wel even verder kijken, ik kan het hier wel even alleen af', zegt Balduin. Hij drukt Ebald wat in zijn hand. Ebald kijkt verrukt op. Hij heeft een halve sou gekregen.

'Voor je hulp vanmiddag.'

Ebald loopt over de markt. Hij ziet overal kunstenaars, die geld proberen te verdienen. Een man gooit allerlei voorwerpen tegelijk in de lucht en vangt ze ook weer op. Verderop zit een geheimzinnige oude vrouw, die Ebalds aandacht trekt. Ze heeft lang grijs haar, waar een kleurige doek omheen is gewikkeld. In haar oren glimmen gouden ringen. Er ligt een grote bruine hond bij haar voeten. Nieuwsgierig loopt Ebald langs de vrouw.

'Kom eens hier', hoort Ebald de vrouw fluisteren. 'Ik zal je vertellen wat de toekomst je biedt.'

Ebald voelt het geld in zijn zak branden. Natuurlijk wil hij weten wat er gaat gebeuren. Wat moet hij na de markt? Hij heeft helemaal niets, als Balduin weg is. Maar zou die vrouw de waarheid vertellen? Hoe kan ze weten wat Gods plan met hem is?

De vrouw pakt zijn hand.

'Ik zie een grote toekomst voor je weggelegd', kraakt de stem van de oude vrouw. 'Ik zie een kar, goudstukken en ...'

Ineens hoort Ebald geschreeuw. Het is Balduin.

'Kom snel, ik heb je overal gezocht! We zijn betrapt! De schout heeft ons wonderpoeder voor zijn zieke vrouw gekocht. En het hielp natuurlijk niets. Zolang er marktvrede is, zijn we veilig. Maar zodra de markt afgelopen is, zullen ze ons oppakken en brandmerken als bedriegers! We moeten hier weg!'

'Dat kan toch nooit met die kar. Dan ziet iedereen ons', zegt Ebald angstig.

'We laten de kar hier en gaan met het paard. Schiet op!'

Balduin en Ebald rennen naar het oude paard, dat nog steeds geduldig staat te wachten. Ze springen erop. Balduin kijkt spijtig om naar zijn kar, die hij moet achterlaten. Maar vrijheid is belangrijker.

Met moeite galoppeert het paard door de straten van Deventer. De jongen en de man op zijn rug zijn een zware last. Ebald houdt zich stevig aan Balduin vast.

'Sluit de poorten', horen ze achter hen roepen. 'Laat ze niet ontsnappen, die bedriegers!'

Maar het is al te laat. Het paard komt in volle galop op de poortwachters af. Die voelen er weinig voor om onder de paardenhoeven terecht te komen.

Ebald en Balduin denderen over de houten brug heen. Ebald hoort de krassende stem van de waarzegster weer. Hij glimlacht. 'Het komt allemaal goed', roept hij tegen Balduin. Er is hem een gouden toekomst voorspeld.

Bron: H.J. van Baalen, De geschiedenis van de Deventer Markt, www.deventer-markten.nl/olddeventer/markt_historie.htm